

ΜΙΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΕΡΕΥΝΑ

‘Από μιά γυναίκα για τήν Κλιμακτήριο

Στό προηγούμενο τεύχος μας δημοσιεύσαμε για τήν «Κλιμακτήριο» πού ήταν τό θέμα του Ιατρικού Συμποσίου πού έγινε τόν περασμένον ‘Οκτώβριο στό Χίλτον μέ συμμετοχή διαπρεπών ‘Ελλήνων καί ξένων έπιστημόνων.

Σ’ αυτό τό τεύχος, σάν όλοκλήρωσι του

θέματος παραθέτουμε τίς άπόψεις τής διακεκριμένης δημοσιογράφου Γουέντυ Κούπερ, πού έκτός άπό τή θέση της ώς γυναίκας έχει ιδιαίτερα μελετήσει προσωπικά τό θέμα καί έχει κάμει έκτεταμένες έρευνες πάνω σ’ αυτό, μεταδίδοντας αίσιοδοξία καί αύτοπεποιθήσι:

«‘Αν νομίζετε ότι τίποτα δέν μπορεί νά γίνει για τά έμμηνοπαυσιακά σας, κάνετε μεγάλο λάθος! Μπορούν νά γίνουν πολλά. ‘Αρκεί νά τό θελήσετε καί νά τό αποφασίσετε».

Μιλάει ή ‘Αγγλίδα δημοσιογράφος Γουέντυ Κούπερ, μιά «κοπελίτσα» 58 έτών παντρεμένη μέ παιδιά κι’ έγγόγια. Μοναδική γυναίκα προσκεκλημένη τής ‘Ελληνικής ‘Εταιρίας Γονιμότητος καί Στειρότητος καί τής ‘Ελληνικής ‘Ενδοκρι-

νολογικής ‘Εταιρίας στό πρόσφατο Συμπόσιο πού γράψαμε στό προηγούμενο τεύχος μας, μέ θέμα τά προβλήματα τής έμμηνοπαύσεως, πού έγινε στήν ‘Αθήνα, μέ συμμετοχή κορυφαίων ξένων έπιστημόνων. ‘Απευθύνεται στίς γυναίκες, σά γυναίκα.

Η ΑΡΧΗ ΕΝΟΣ ΑΓΩΝΑ

‘Η Γουέντυ Κούπερ δέν είναι, βέβαια, γιατρός. Ξέρει, όμως, τό θέμα της καλά καί επί πλέον είναι γυναίκα. Μπορεί νά νιώσει τίς άλλες γυναίκες... Κι’ έπειτα, δέν είναι κοριτσάκι. Τά προβλήματα τών έπιστολογράφων της τά πέρασε κι αύτή ή ίδια...

«Δοκίμασα πρώτη εγώ...»

— Για μένα, ή ιστορία αύτή ξεκίνησε στό 1971, όταν ή έφημερίδα «Τέλεγκραφ» μου ζήτησε νά κάνω μιά έρευνα, για νά διαπιστωθεί, αν οί ‘Αγγλίδες γυναίκες ήταν πράγματι οί μόνες σχεδόν στόν κόσμο, στίς όποιες οί γιατροί άρνιόντουσαν τή δυνατότητα νά ύπο-

βληθούν σέ θεραπεία μέ οίστρογόνες όρμόνες, για ν’ αντιμετώπισουν άποτελεσματικότερα τήν κλιμακτήριο καί τήν μετεμμηνοπαυσιακή έποχή. Τότε, για πρώτη φορά, άρχισα νά πλησιάζω όχι μόνο γιατρούς, αλλά καί έκατοντάδες γυναίκες πού μου διηγόντουσαν τήν περίπτωσή τους. Είδα, πράγματι, ότι άπό τήν πλευρά τών Βρετανών γιατρών ύπήρχε μιά έντονα άρνητική τάση άπέναντι στήν όρμονοθεραπεία ενώ άπ’ τήν πλευρά τών μεσήλικων ύπήρχε μιά άπελπισμένη λαχτάρα νά τους άπλώσει κάποιος τό χέρι... Στήν ‘Αγγλία, τότε, ή θεραπεία μέ οίστρογόνα ήταν προνόμιο τών πλουσίων μόνο γυναικών, πού είχαν τά μέσα νά πάνε στή Χάρλεϋ Στρήτ. ‘Η μέση γυναίκα ήταν ύποχρεωμένη ν’ άκού-

ει την έπωδό ότι «έπρεπε να κάνει ύπομονή», ότι «δυστυχώς, δεν γίνεται τίποτα». 'Η μόνη διέξοδος που της άφηναν, ήταν τα ήρεμιστικά, τα ύπνωτικά, τα βαρβιτουρικά..

Γύρω στα 52 της χρόνια, τότε ή ίδια ή Γουέντυ Κούπερ είχε αρχίσει από καιρό να έχει κι αυτή κλιμακτηριακά προβλήματα. Είχε τέτοιους πόνους στα κόκκαλα, που τις νύχτες πεταγόταν κάθιδρη από το βαθύτερο ύπνο, παρὰ τα ύπνωτικά, που είχε πάρει πριν πέσει στο κρεβάτι. "Ανθρωπος φύσει δραστήριος και αισιόδοξος, δεν άναγνώριζε κυριολεκτικά τον έαυτό της στο μεμφίμοιρο αυτό πλάσμα, που είχε γίνει ή ίδια — μιὰ γυναίκα που διαρκώς παραπονιόταν για άτονία, ήμικρανίες, ψυχική κατάθλιψη, μιὰ γυναίκα, που δεν είχε κουράγιο για κέφι για τίποτα, και που «δεν ήταν ή άληθινή Γουέντυ»... Λέει:

— "Έκανα τότε ένα ταξίδι πέντε έβδομάδων στην Άμερική, που στάθηκε άποφασιστικό για μένα. Μίλησα με γιατρούς που είχαν διαφορετικές αντίληψεις και, πρό παντός, συνάντησα εκατοντάδες γυναίκες, πάνω από τα πενήντα, που είχαν ύποβληθει σε θεραπεία: "Εδειχναν πιό νέες, τὸ ήθικό τους ήταν περίφημο, ή άρμονία στο γάμο τους είχε άποκατασταθει, δεν βασανιζόντουσαν από εξάψεις, έφιδρώσεις, πόνους, άϋπνίες... Τὸ παράδειγμά τους, παραμέρισε τὸ σκεπτικισμό μου: Είπα στον έαυτό μου, πὼς αν ήταν ν' άγωνιστώ ύπερ τής οιστρογονοθεραπείας και να είμαι άπόλυτα εν τάξει με τή συνείδησή μου, είχα άποκρέωση να τή δοκιμάσω πρώτα εγὼ ή ίδια! Και τὸ έκανα... Και ξαναβρήκα τον έαυτό μου. "Ημουν πιὰ έτοιμη να δώσω τίμια τή μάχη μου, για λογαριασμό όλων των γυναικων που γυρεύουν μιὰ ανακούφιση!

'Από τήν Τηλέοραση

'Η Γουέντυ Κούπερ, ούτε στο βιβλίό της, ούτε στις διαλέξεις της, ούτε στις ιδιωτικές της συνομιλίες προσπαθει να «προσηλυτίσει» καινούργιες πιστές στο δόγμα των οιστρογόνων». 'Η πρόθεσή της και ὁ άγώνας της είναι ή ενημέρωση. Πάρα πολλές γυναίκες δεν ξέρουν, δεν έχουν καν άκούσει, ότι ύπάρχει ή

δυνατότητα μιὰς θεραπείας... Δέχονται μιὰ δυσάρεστη ή και έπώδυνη κατάσταση μοιρολατρικά, επειδή νομίζουν πὼς δεν μπορούν να κάνουν άλλιως. Αυτό τὸ κενὸ στην πληροφορηση του γυναικείου κοινου, προσπαθει να καλύψει ή Κούπερ. Τὸ γράφει στην πρώτη - πρώτη σελίδα του βιβλίου της:

«Σκοπός μου είναι να ξεκαθαρίσω στις γυναίκες, πὼς καμμιά τους δεν είναι καταδικασμένη να συμβιθαστει με τα έμμηνοπαυσιακά προβλήματα, αν δεν τὸ θέλει, επειδή τάχα δεν μπορεί να γίνει τίποτα. Μπορούν να γίνουν πάρα πολλά! 'Αλλά ή άπόφαση και έκλογή άνήκει στις ίδιες τις γυναίκες».

'Απ' τήν ώρα που ή ίδια ή Γουέντυ — γυναίκα που συνειδητοποιει αυτό, άποκτώντας μιὰ άμεση προσωπική έμπειρία, κινητοποιει τήν Γουέντυ Κούπερ — δημοσιογράφο, σε σταυροφορία. Γνωστή από τὸ 1965 χάρη στις ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές έκπομπές της πάνω σε γενικότερα κοινωνικά θέματα, και έχοντας κερδίσει στα 1966 τον τίτλο τής «Βρεταννίδας Δημοσιογράφου του 'Ετους», είναι μιὰ ελεύθερη επαγγελματίας στην όποία όλες σχεδόν οί πόρτες τής Φλήτ Στρήτ είναι άνοιχτές.

Μετὰ τήν έρευνά της στο «Τέλεγκραφ», μιὰ είκοσάλεπτη έκπομπή της στην άγγλική τηλεόραση, κάνει άληθινὸ πάταγο:

'Η Κούπερ έχει καλέσει στο στούντιο δυὸ γυναίκες και δυὸ γιατρούς να συζητήσουν τὸ θέμα. 'Ο ένας άπ' τους γιατρούς, δηλωμένος έχθρὸς τής οιστρογονοθεραπείας, είναι ὁ Τζων Στάντ, προσκεκλημένος ὀμιλητής του πρόσφατου άθηναικού Συμποσίου, ήδη από καιρό ύπέρμαχος τής θεραπείας...

Δεν έχουν περάσει ούτε πέντε λεπτά από τήν έναρξη τής έκπομπής και τα τηλεφωνα του στούντιο σπάνε από γυναικεία τηλεφωνήματα! Τις επόμενες μέρες, βουνὸ άπ' ὄλη τήν Άγγλία τα γράμματα. Μπροστά στην καυτή άπήχηση του θέματος, ὁ κάπως έπιφυλακτικός ως εκείνη τή στιγμή βρεταννικός Τύπος, άλλάζει στάση. Τα άρθρα τής Γουέντυ Κούπερ δημοσιεύονται παντου. "Όταν, στα 1973, δημοσιεύει τήν πρώτη συστηματική σειρά άρθρων της στην έφημερίδα «Λόντον "Ηβινγκ

Νιούς», τὸ ὕλικὸ τῶν ἔρευνῶν τῆς εἶναι πιά τόσο πλούσιο καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κοινοῦ τόσο ζωηρό, ὥστε ἡ συγγραφή ἐνὸς εἰδικοῦ ὀλοκληρωμένου βιβλίου, ἔρχεται σὰν ἀπόλυτα φυσικὴ συνέχεια.

«Καμμιά Ἀλλαγή»

Τὸ βιβλίο «Καμμιά Ἀλλαγή» πρωτοκυκλοφόρησε τὸ 1975 καὶ σὲ τέσσερις μῆνες ἡ πρώτη του ἔκδοση εἶχε ἐξαντληθεῖ. Μέσα στὴν ἴδια χρονιά βγήκε μιὰ δεύτερη ἔκδοση μὲ σκληρὸ ἐξώφυλλο, γιὰ νὰ ἀκολουθήσουν, ἀπὸ τὸ 1976 καὶ μετὰ, τρεῖς διαδοχικὲς ἐκδόσεις «τσέπης», σὲ μικρὸ σχῆμα.

Αὐτὴ τῆ στιγμή στὴ Βρετανία, στὴν Αὐστραλία, στὸν Καναδὰ καὶ στὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες, ὑπάρχουν στὴν ἀγορὰ βιβλίου 80.000 ἀντίτυπα στὴν ἀγγλικὴ γλώσσα. Ἡ μοναδικὴ μέχρι στιγμῆς ξενόγλωσση μετάφραση κυκλοφορεῖ τώρα στὰ ἰσπανικά.

— Πιστεύετε, ρώτησα τὴ Γουέντυ Κούπερ, πῶς τὸ βιβλίο σας καὶ ἡ ἀρθρογραφία σας μετέπεισαν ἀρκετοὺς γιαιτροὺς στὴ Βρετανία, σχετικὰ μὲ τὴν οἰστρογονοθεραπεία;

— Ἀρκετοὺς. Ἐκεῖνο πὸ ἀποτελεῖ κυρίως ἱκανοποίηση γιὰ μένα, εἶναι, ὅτι ἐνῶ γενικῶς οἱ γιαιτροὶ δὲν βλέπουν μὲ καλὸ μάτι τὴν ἀνάμιξη τῶν δημοσιογράφων σὲ ἱατρικὰ θέματα, ἐπειδὴ θεωροῦν ὅτι συχνὰ ὁ Τύπος παρουσιάζει τὰ θέματα αὐτὰ μὲ τρόπο ἐπιφανειακὸ καὶ ἀβασάνιστο, ἀποπροσανατολίζοντας τὴν κοινὴ γνώμη — πράγμα πὸ συχνὰ εἶναι ἀλήθεια, δυστυχῶς — στὴν περίπτωσή μου ἔχουν δεχθεῖ τελικὰ, πῶς ἔγινε μιὰ ἔρευνα σοβαρὴ καὶ εὐσυνείδητη. Καὶ τώρα, μὲ δέχονται γιὰ συνομιλήτριά τους... Πάντως, στὴν Ἀγγλία ὑπάρχουν ἀκόμα ἀρκετὲς ἐπιφυλάξεις, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν Ἀμερικὴ, ὅπου τὸ 65 - 80% τῶν γυναικολόγων δέχεται ἀπολύτως θετικὰ τὴν Θεραπεία Ὁρμονικῆς Ἀντικαταστάσεως.

— Πόσο εἶναι διαδεδομένη ἡ θεραπεία αὐτὴ στὴν πατρίδα σας, σὲ σχέση μὲ τὸ γυναικείο πληθυσμὸ πὸ βρίσκεται στὴν κλιμακτηριακὴ ἡλικία; Βρίσκετε τὸ ποσοστὸ ἱκανοποιητικό;

— Μάλλον ὄχι. Μιὰ ἔρευνα τοῦ φετινοῦ Σεπτέμβρη, πὸ βασίστηκε στὰ ἀδιάφευστα στοιχεῖα τῶν ἱατρικῶν συνταγῶν, δείχνει ὅτι οἱ γυναῖκες πὸ ὑποβάλλονται σήμερα σὲ οἰστρογονοθεραπεία στὴν Ἀγγλία εἶναι μόλις 200.000, ἐνῶ ὁ γυναικείος πληθυσμὸς πὸ βρίσκεται στὴν κρίσιμη ἡλικία ἀνάμεσα στὰ 45 καὶ στὰ 55, εἶναι περίπου 10 ἑκατομμύρια! Γιὰ μιὰ χώρα τόσο προηγμένη ἱατρικῶς, ὅπως ἡ Βρετανία, εἶναι ἀπίστευτο ὅτι ἔρχεται στὸν τομέα αὐτὸ πιὸ κάτω κι ἀπὸ τὶς Φιλιππίνες... Ἐπικεφαλῆς στὴ χρήση (καμμιά φορά, ὅμως, καὶ στὴν κατάχρηση) οἰστρογόνων, βρίσκεται ἡ Ἀμερικὴ. Ἀκολουθοῦν ἡ Γερμανία καὶ ἡ Νότιος Ἀφρική. Καὶ ἀρκετὰ πιὸ πίσω, ἡ Ἰταλία, ἡ Γαλλία, ἡ Ἰαπωνία, ἡ Βραζιλία καὶ τὸ Μεξικὸ.

Τι γίνεται στὴν Ἑλλάδα

— Καὶ γιὰ τὴν Ἑλλάδα τί σὰς εἶπαν:

— Ἀκουσα, ἀπὸ δικούς σας γυναικολόγους, ἐδῶ, πῶς ἡ Ἑλληνίδα γενικὰ, δέχεται μάλλον μοιρολατρικὰ τὴ βιολογικὴ ἀλλαγὴ τῆς ἐμμηνωπαύσεως. Μοὶ εἶπαν ὅτι αὐτὸ τὸ ἀποδίδουν ἐν μέρει στὴν ἔλλειψη σωστῆς πληροφόρησης τῶν γυναικῶν — πὸ δὲν γνωρίζουν ἀρκετὰ γύρω ἀπὸ τὴν οἰστρογονοθεραπεία. Τὸ ἀποδίδουν, ὅμως, καὶ στὴ νοοτροπία τῆς μέσης Ἑλληνίδας, πὸ γενικὰ φαίνεται νὰ εἶναι πολὺ ἐπιφυλακτικὴ ἀπέναντι σὲ τέτοιου εἴδους θεραπείες. Ἄλλωστε, ἂν οἱ πληροφορίες μου εἶναι σωστὲς, ἡ μέση Ἑλληνίδα σπάνια μιλάει γιὰ τὰ ἐμμηνωπαυσιακὰ τῆς προβλήματα, ἔστω καὶ ἂν ὑποφέρει καὶ ἀκόμα σπανιότερα ἀπευθύνεται στὸ γυναικολόγο τῆς γιὰ νὰ τὴ βοηθήσει. Μοιάζει σ' αὐτὸ τὴ Βόρεια Ἀγγλίδα καὶ τὴν Ἰταλίδα... Πὸ πιστεύουν πῶς, ἀφοῦ αὐτὴ ἡ βιολογικὴ μεταβολὴ εἶναι καθορισμένο ἀπὸ τὴ φύση νὰ ἐπέλθει σὲ κάποια χρονικὴ στιγμή, δὲν ἔχουμε παρὰ νὰ τὴν δεχτοῦμε μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια!

— Ἐσεῖς δηλαδὴ ὑποστηρίζετε, ὅτιπρέπει νὰ παρεμβαίνουμε στὸ ἔργο τῆς Φύσεως;

— Μὴν τὸ χαρακτηρίζετε «παρέμβαση»...
(Συνέχεια στὴ σελ. 12)

μιὰ γενική σκοπιὰ τῆς ἀνθρώπινης μεταβλητότητας.

Χῶρος ἀθέριστος

Ἄλλη μιὰ ἐρευνήτρια — ἡ Μαίρη Μπράουν Παρλῆ, τοῦ Κολλεγίου Μπάρναρντ — ἀνακοίνωσε καὶ τὰ δικά της συμπεράσματα γιὰ τὴν κυκλικότητα τῶν θυμικῶν μεταπτώσεων στοὺς ἄνδρες. Ἡ θεώρηση τοῦ ἐμμήνου κύκλου, μὲ κάποια προοπτική, θὰ πρέπει νὰ ἐκτονώσει τὶς ἀπόψεις γιὰ «τὶς ὁρμονικὲς ἐπιρροές» στὶς γυναῖκες. Ἀντίθετα, θὰ πρέπει νὰ ἀναζητοῦνται ἤδη οἱ «ἐντονες ὁρμονικὲς ἐπιρροές» στὰ ἄτομα γενικά, καὶ ὄχι μόνο στὶς γυναῖκες.

Μὲ τὴν ἀμφισβήτητη τῶν παραδοσιακῶν πιὰ ἀπόψεων γιὰ τὴν κυκλικότητα τῆς ἐμμήνου ρύσεως στὶς γυναῖκες, ποιὲς θὰ εἶναι οἱ ἐπιπτώσεις ἀπὸ τὴ διαπίστωση ὅτι καὶ οἱ ἄνδρες ἔχουν κι αὐτοὶ τὴν ἴδια ἐμμηνη κυκλικότητα;

Ἡ φυσιολόγος τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Τζωρτζτάουν, Δρ. Ἐστέλ Ράμεϋ, παρατηρεῖ: «Οἱ ἄνδρες δυσκολεύονται συχνὰ ἀπὸ τὸ γεγονὸς πὼς ὅλοι περιμένουν ἀπ' αὐτοὺς νὰ συμπεριφέρονται πάντα τὸ ἴδιο. Πρέπει νὰ ἔχουν πάντα τὴν ἴδια συμπεριφορά, ἂν καὶ στὶς γυναῖκες συγχωρεῖται νὰ φέρονται διαφορετικὰ, ὅταν τυχαίνει νὰ βρίσκονται στὴ γνωστὴ ἐκείνη κατάσταση μιὰ φορὰ τὸ μῆνα. Οἱ γυναῖκες δὲν ἀρνοῦνται τὴν κυκλικότητά τους».

Ἡ Ράμεϋ, πάντως, χαρακτήρισε τὴν ἐργασία τῆς Χέντερσον πολὺ ἐνδιαφέρουσα. Ταυτόχρονα ἐπισήμανε τὸ γεγονὸς τῆς ἀνάγκης «νὰ ἐμπλουτισθοῦν τὰ στοιχεῖα προτοῦ καταλήξει κανεὶς στὸ συμπέρασμα ὅτι πρόκειται γιὰ πάγκοινο φαινόμενο. Πρόκειται γιὰ χῶρο, ποὺ ἔχει μείνει ἀθέριστος, τονίζει.

CRISTINE RUSELL
(THE WASHINGTON POST)

Ἄπὸ μιὰ γυναῖκα διὰ τὴν Κλιμακτήριο

(Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 9)

Μὲ τὰ χρόνια, καθὼς ὁ ἄνθρωπος γερνᾷ, ἀδυνατίζουν τὰ μάτια του καὶ ἡ ἀκοή του. Κι αὐτὸ εἶναι καθορισμένο ἀπὸ τὴ Φύση... Ὡστόσο, αὐτὸ τὸν ἄνθρωπο — ποὺ δὲν εἶναι «ἄρρωστος», ἀλλὰ ἀντιμετωπίζει μιὰ φυσιολογικὴ ἐκφύλιση καθὼς γερνᾷ — τὸν βοηθάμε: Τοῦ φορᾶμε γυαλιά, τοῦ δίνουμε ἀκουστικά. Γιατὶ ἡ γυναῖκα εἰδικὰ νὰ μὴ τὴ βοηθήσουμε, νὰ ἀντιμετωπίζει εὐκολότερα μιὰ δοκιμασία, ἔστω καὶ φυσιολογική;

— Γουέντυ Κούπερ, ξέρω πὼς συνεχίζετε καὶ τώρα τὴ θεραπεία. Πέστε μου, νιώθετε στ' ἀληθινὰ πιὸ «νέα»:

— Κατὰ κάποιο τρόπο ναί. Βέβαια, οἱ οἱ-

στρογόνες δὲν εἶναι τὸ ἐλιξήριο τῆς νεότητος. Κάτε τέτοιες θεωρίες γιὰ «αἰώνια νειάτα» ἢ γιὰ αἰώνια θηλυκότητα» ποὺ διατυπώθηκαν κάποτε, εἶναι ὑπερβολὲς καὶ ἀναλήθειες. Δυστυχῶς, τίποτα δὲν μπορεῖ νὰ σταματήσει τὴν πορεία τῶν γηρατειῶν! Ἀπλῶς μὲ τὴ σωστὴ θεραπεία, σὰν γυναῖκα βοηθήθηκα ὁργανικὰ καὶ ψυχικὰ νὰ περάσω ὁμαλὰ τὴν κλιμακτήριο. καὶ νὰ δεχτῶ τὸ γεγονὸς, πὼς μπήκα σὲ μιὰ καινούργια φάση τῆς ζωῆς μου, χωρὶς ἄγχος. Κι αὐτὸ ἔχει μεγάλη σημασία, ὄχι μόνο γιὰ μένα τὴν ἴδια, ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς γύρω μου: Γιὰ τὸν ἄντρα μου, τὴν οἰκογένειά μου. Γιατὶ ξανάγινα αἰσιόδοξη, χαρούμενη, δραστήρια! Ὅπως «πρίν»...

M. ΜΟΥΤΖΟΥΡΙΔΟΥ